

Педагогиктик кеңеш
тарабынан кабыл алынган

Буйрук № 40 *

09.09

2022ж

Бекетемия:
Мектеп директору

А. Маматов

2022ж

Аблес уулу Алайдар атындагы орто мектеби

ички тартибинин эрежелери боюнча

1. Жалпы жобалор

1.1. Окуучулар учул бул ички эрежелер Кыргыз Республикасынын билим берүү жөнүндө мыйзамына жана мектептин Уставына ылайык иштелип чыккан.

Бул эрежелер Аблес уулу Алайдар атындагы орто мектебинин процессин уюштуруу режимин, колдонууга чыгарылган.

Мектептеги тартип окуучулардын жана мугалимдердин адамдык кадыр-баркын урматтоонун негизинде сакталат, окуучуларга карата физикалык жана же психикалык зымбулукка жол бербейт. Бул эрежелер Мектептин бардык окуучуларын жана алардын ата-элесин учун милдетүү (Мыйзамдуу окуудор) окуучулардын жалпы билим алышын камсыз кылуу.

1.3. Ушул эрежелердин тексти мектептин стенддерине шилденилген.

2. Окуу процессинин режими

Жалпы билим берүү үчүн окуу процессин мектептик билим берүүнүн үч баскычынын негизги жалпы билим берүү программаларынын деңгээлдерине ылайык жүргүзөт: - баштапкы жалпы билим берүү (окуу мөөнөтү 4 жыл); - негизги жалпы билим (стандарттуу окуу мөөнөтү - 5 жыл); - орто жалпы билим (стандарттуу окуу мөөнөтү - 2 жыл).

Жалпы билим берүү уюмуна кабыл алуу курамы 6-7 жашы түзөт, ар бир класста окуу узактыгы бирокку жылынан кем эмес.

Напиталгыч жалпы билим берүүнүн милдеттери - окуучуларды окутуу, тарбиялоо жана өнүктүрүү, алардын жалпы билим берүү көндүмдөрүн жана окуу, жазуу жана эсептөө көндүмдөрүн өздөштүрүүсү, логикалык ой жүтүртүүнүн элементтери жана таанып-уу аракеттеринин методдору, өзүн-өзү тарбиялоонун жана эң жөнөкөй көндүмдөрү. Уюштуруу, жүрүм-турум жана сүйлөө маданияты, жеке гигиенанын негиздери жана саргек жашоо образы.

2.3. Жалпы билим берүү уюмдарында окуу жылы 1-сентябрда башталат. Мектептик билим берүүнүн мезгилин кошпогондо кеминде 34 жуманы, биринчи класста 33 жуманы түзөт. Окуу жылдын каникулдарынын узактыгы кеминде 30 календардык күн, жайында - кеминде 14 календардык жума.

Класстан он биринчи класстарга ки 45 мүнөт. Жылдык (календардык) окуу планы жалпы билим берүү уюму тарабынан билим берүү боюнча региондук мамлекеттик башкаруу органы менен макулдашуу 109

2.4. Окуу сабактарынын жүзүртмөсү "Саптардык -эпидемиологиялык эрежелердин тузумунө жана эрежелердин" талаштарына ылайык тузулган.

3. Окуу процессинин катыштуучулары

Жашты билим беруу уюмундагы окуу процессинин катыштуучулары окуучулар, педагогикалык кызматкерлер (мындан ары мугалимдер), окуучулардын ата-энесери (мыйзамдуу өкүлдөрү).

Окуучулар төмөнкүлөргө укуктуу:

жалпы билим беруу уюмунун китепканасын, маданий, спорттук жапа ондуруштук жайларындайдалануу;

адамдын кадыр-баркын жана абийир жана маалымат эркиндигин урматтоо, өз көз карашына жана ишенимин эркин билдирүү;

жалпы билим беруу уюмунда, анын ичинде коопсуздук тутумун укташуу аркылуу коопсуз болууну камсыз кылуу,

негизги жалпы жана орто жалпы билим беруу аджатагандан кийин мамлекеттик стандарттагы билим жонунде документтерди оз убагында алуу.

Жашты билим беруу уюмундагы тартип билим беруу процессинин бардык катбуучулары тарабынан адамдын кадыр-баркын урматтоонун негизинде колдоого алынат.

Окуучулардын ата-энесери (мыйзамдуу өкүлдөрү) төмөнкүлөргө укуктуу:

билим алуунун каагаан баскычында балдарды тандоого жана билимин ар кандай баскычка жиберуугө, ошондой эле билим беруу формасына;

окуучулардын укуктарын талап кылууга мамлекеттик жалы билим берүү стандарттарынын чегинде орто жалпы билим алууга

балдардын мыйзамдуу укуктарын жана кызыкчылыктарын коргоо,

устава корсетулген форма болгонча жалпы билим беруу уюмун башкарууга катышууга,

балдарды окутуу жана тарбиялоо баянча билим беруу учун тийиштуу аймактык мамлекеттик башкаруу органына кайрылууга.

Окуучулардын ата-энесери (мыйзамдуу өкүлдөрү) төмөнкүлөргө милдеттүү:

баланын орто жалпы билим алышы учун зарыл шарттарды түзүүгө,

балдардын физикалык жана психикалык деп-соолугу жонунде дабыма кам керүүгө;

баланын адамдык кадыр-баркын урматтап, анын улуттук, тарыхый, руханий баалуулуктарына жана элини каада-салттарына, айлана-чөйрөгө жана Мекенге болгон сүйүүсүн урматтоого, тарбиялоого, укуктары жана милдеттери жайынан жалпы билим беруу уюмунун уставын сактоого.

ОКУУЧУЛАРДЫН ЖҮРҮШ-ТУРУШ ЭРЕЖЕЛЕРИ

Аталган эрежелердин максаты болуп билим алуу учун жагымдуу кырдаалдарды, мектептин ичинде жапа тегерегинде коопсуз шарттарды түзүп берүү, инсанга карата сыйлоо сезими, маданияттуу журум-турум, коомчулукка суйлөшө башуу көндүмдөрүн өстүрүү.

Окуучу милдеттүү:

мектепке сабак башталардан 10-15 минут эрте келгени;

мектеп аныктаган мектеп формасында, таза жана тыкан кийимде келүү (дене тарбия сабагына спорттук кийим менеп келүү),

өзүнүн окуу жерин жана окууга керектүү керек-жарактарын аныда боло турган сабакка даярдоо;

мектепте жапа мектептеп тыкары жерлерде өзүн татыктуу, маданияттуу алып жүрүү,

мектептин ички тартибин жана журум-турушун сактоо (окуу процессин бузбоо, сабактарга ар дайым даяр болуу, сабактарга кечикпөө, класс жана мектеп турмушуна катышуу),

ийгиликтуу адаптацияга бут кучуп жумптоо;

педагогдор жана окуучулары менеп оз ара сыйлоо жана этият мамиле тузуу (улууларга сыймамиле менеп "Сиз" деп аты- жөнү менен кайрылуу),

мектептин территориясында тазалыкты жана тартипти сактоо;

сабактарды себепсиз калтырбоо жана кечикпоо;

мектептеги, класскагы коопсуздук атмосфераны тузуу жана колдоо;

сабак калтырган учурда оз убагында класс жетекчиге дэгдурдап же ата-эселен кубалтендурүүчү каттарды алыш келип көрсөтүү (алардын ордун алыштыруучулардан),

мектептеги, класскагы өз ордун жана ар-намысын сактоо;

6. Окуучуларга тыюу салынат:

мугалимдин уруксаатысыз сабак учурунда мектептен кетүүгө,

өзү каалагандай спорттук, маданияттык жана классан гышкаркы иш-чараларды таптан кетүүгө;

терезепит алдына, шкафтарга, имараттык жабдууларга чыгууга;

тосмолордо жылыгак тебүүгө жана тосмолорго, терезе алдына отурууга;

ден соолукка зыян келтируучу заттарды, преараттарды, суусундуктарды колдонуу (алкоголь, пазвай тамски ж.б.);

окуучуларды акча жана башка бир баштуу буюмдарды алуу максатында психологиялык жактан денени зыянга учуратуу максатында окуучуларга физикалык куч колдонуу, муштал кылуучун ар турдуу жолдон чыгаруучу формаларды колдонуу;

сабак учурунда уюшук телефондорду колдонуу;

сабактарды себеби жок калтыруу.

7. Окуучулардын сабаккагы жүрүш-турушу:

конгуроо кагылаары менен окуучулар өз ордун келип, сабакка тиешелүү Перселерди даярдоосу керек,

кезек кайтаруучу класстык бөлмөнү жана сабакка керектүү жабдыктарды даярдап, мугалимге сабакка келбеген окуучулар жетунде маалымат берүүгө милдеттүү;

ар бир окуучу класскагы иш ордунун тазалыгы жана сакташышы учун жооп берет,

мугалим класска киригенде окуучулар салтамдашуу учун ордунан турушу керек;

партанын устунде ашыкча эч нерсе болбошу керек; китептер жана дептерлер мугалимдин уруксааты менен ачык турушу керек;

сабак учурунда окуучулар туз отуруп, ашыкча сүйлөбөй, башка иштер менен алек болбошу керек;

окуучу сабакта мугалимдин бардык талаптарын аткарышка милдеттүү;

эгерде, окуучу сабак учурунда эштекке чыкканы келсе, педагогдун жооп сурашы керек,

окуучу жооп беруугө кунделугу менен чыгуусу жана жооп бериш жатканда туз туруп, ачыкжана катуу сүйлөшүү керек.

эгерде окуучу мугалимдин бир нерсе сурагысы келсе, кол котеруп, мугалим уруксаат бергенденкийин туруп, суроо бериши керек;

окуучулар башкаларга оз коопумчасып, аларды катасып ондоого мугалимдин уруксааты жок эле айтууга ээ;

Конгуроо кагылгандан кейин мугалимдин уруксааты менен окуучулар тыгы гапа класстардан тапалыкка чыга алышат;

дене тарбия сабактарына окуучулар спорттук кийим жана бут кийим менен келишет. Мугалимдин уруксааты жок окуучулар спорт залга кире алышпайт. Дене тарбия сабакынан бошотулган окуучулардын да спорт залда сабакка милдеттүү түрдө катышуусу керек.

8. Таналыктеги жүрүш-турушу:

Мектеп имаратынын ичинде таналык убагында окуучу өзүн тыгы, тартиптуу алып жүрүүгө милдеттүү;

коридордо, тешкичтерде мугалим, же башка улуу адамдын алдына чыкпоо, эгерде, керек болсо уруксаат суроо керек;

сылык болуу, улуу адамдар жана балдар менен салымдашуу.

Мектепке кирүү жана чыгууда башкаларды түрүшөө, алдыга улууларды жана кыздарды коё берүүгө ээ;

тапанисте класста кезек кайтаруучу гапа калып,имаратты салкындатып ,классты иретке келтирет;

тапанисте, сабактап уруксаат сурап,баш учуп дааратканга баруу керек,ал жерде тыкан болул, колун миддегүү түрдө жууш керек.

9. Мектеп буюмдарынын жана китептердин сакталышы:

бардык окуучулар мектеп буюмдарын сактоого милдеттүү,өз буюмдарына этияттык менеп мамиле кылуусу зарыл.

тузотуусу керек;

окуучулар жашыл дарактарды отургузууга, сактоого.эерде мектепке зыян келтирилсе,ордуна келтирүүгө милдеттүү;

окуу куралдары, китептер, окуучулардын күндөлүктөрү тыкандыкта болуусу керек;

бул окуучулар окуу куралдарын сактоосу керек. Ар бир китепте арасына салынуучу тасмасы болуп керек. Карактарды жулуп же буктебөл керек, китепке жазууга, же сурет тартууга болбойт.

10. Журум-турум маданиятына карата талаптар:

баары менеп сый-урматта, жайдары болуу;

улуулар менен сүйлөшүп жатканда колун чөнгөтүнө салбоо, өзүн туз кармоо;

балдар менен салымдашканда, алардын иты-жөнүн айтуу.

тазалык жана тартипти сактоо, абдан маанилүүсү - булгабоо;

улууларга, жолдошторуна жардам берүү. жардам суркопу гапа, тегерегиндегилерге көңүл буруп кароо;

кийиминин, бут кийиминин тазалыгына көңүл буруу.